



**Τα Πρακτικά του 4ου Συνεδρίου:
«Nέος Παιδαγωγός»
Αθήνα, 1 και 2 Απριλίου 2017
(e-Book/pdf)**

Επιμέλεια τόμου: Φ. Γούσιας

ISBN: 978-618-82301-2-5

ΑΘΗΝΑ 2017

**Διαθεματικό Διδακτικό Σενάριο: Θέατρο στο ραδιόφωνο:
Ο φτωχός και τα γρόσια**

Πατιώ Μαρία¹

Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Μουρατίδου Ευθυμία M.Sc.²

1^ο Γυμνάσιο Καλαμαριάς

¹mariapatio22.5@gmail.com, ²efimour01@gmail.com

Περίληψη

Η διδακτική πρόταση αποτελεί ένα διαθεματικό σενάριο διδασκαλίας, το οποίο εμπλέκει τα μαθήματα της Μουσικής και της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και απευθύνεται στους/στις μαθητές/τριες της Α΄ Γυμνασίου. Αφορά την επαφή των μαθητών/τριών με την τέχνη της παραγωγής ραδιοφωνικού θεάτρου, το οποίο μπορεί να γίνει κατανοητό παρά την έλλειψη οπτικού ερεθίσματος, ενώ αξιοποιεί και τα τρία χαρακτηριστικά ραδιοφωνικά στοιχεία (λόγος, μουσική και ηχητικά εφέ). Η ανάπτυξη του σεναρίου περιλαμβάνει τη συγγραφή μονόπρακτου θεατρικού έργου, βασισμένου στο λαϊκό παραμύθι «Ο φτωχός και τα γρόσια», την παραγωγή και επεξεργασία μουσικών θεμάτων, τη δημιουργία ειδικών ηχητικών εφέ, καθώς και την ηχογράφηση του τελικού προϊόντος.

Λέξεις - κλειδιά: Λαϊκό παραμύθι, Θεατρικό έργο, Ραδιοσκηνοθεσία, Μουσική επιμέλεια και επένδυση, Ηχητικά εφέ

Εισαγωγή

Το σενάριο συνδυάζει τη δημιουργική διασκευή ενός λαϊκού παραμυθιού σε θεατρικό έργο, την κριτική χρήση μουσικών στοιχείων, τη συνεργατική εκπόνηση δημιουργικών δραστηριοτήτων και την παρουσίασή τους στην ολομέλεια από τους/τις μαθητές/τριες. Παιδαγωγικά, έμφαση δίνεται στην εργασία σε ομάδες, στην οποία κάθε μαθητής/τρια θα έχει τον ρόλο του/της και θα συμβάλλει ενεργητικά στη διαμόρφωση και στην τελική παρουσίαση της εργασίας της ομάδας, στα πλαίσια της βιωματικής-διερευνητικής μάθησης.

Εκτιμώμενη διάρκεια: 6 διδακτικές ώρες

Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές: Μουσική - Νεοελληνική Λογοτεχνία

Πρότερες γνώσεις και αναπαραστάσεις

Όσον αφορά το μάθημα της Μουσικής, οι μαθητές/τριες έχουν έρθει σε μια πρώτη επαφή με τη μουσική επιμέλεια και μουσική επένδυση στην Α΄ και Β΄ Δημοτικού στο πλαίσιο της Ενότητας με τίτλο «Ηχοϊστορίες», στη Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού στο πλαίσιο

της Ενότητας με τίτλο «Ένα παραμύθι γίνεται τραγούδι», ενώ στη ΣΤ΄ Δημοτικού το θέμα εξετάζεται υπό ευρύτερη οπτική γωνία στο πλαίσιο της ενότητας με τίτλο «Ένα, δυο, τρία ... “γράφουμε”». Στην Α΄ Γυμνασίου η επαφή των μαθητών/τριών με τη μουσική επιμέλεια και επένδυση συμπληρώνεται στο πλαίσιο της Α΄ Ενότητας με τίτλο «Ρυθμός, Ήχος και Χρώματα».

Όσον αφορά το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, οι μαθητές/τριες είναι ήδη από μικρότερη ηλικία εξοικειωμένοι/ες με το παραμύθι, το οποίο βέβαια στο Γυμνάσιο εξετάζεται πια ως λογοτεχνικό είδος. Ο/Η εκπαιδευτικός έχει φροντίσει να εξοικειώσει τους/τις μαθητές/τριες με κάποια βασικά στοιχεία αφηγηματολογίας (αφήγηση, αφηγητής, αφηγηματικοί τρόποι), όπως και με τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των λαϊκών παραμυθιών.

Ένταξη στο Πρόγραμμα Σπουδών

Το παρόν διδακτικό σενάριο είναι συμβατό με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Μουσικής για την Α΄ Γυμνασίου (ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ Μουσικής, 2003) και της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας (ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ Νεοελληνικής Λογοτεχνίας για το Γυμνάσιο, 2003), καθώς και με τους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος για εξοικείωση των μαθητών/τριών με τις Νέες Τεχνολογίες και τη χρήση του διαδικτύου. Συγκεκριμένα, από την πλευρά της Μουσικής εντάσσεται στο πλαίσιο της διδασκαλίας της Α΄ ενότητας με τίτλο «Ρυθμός, Ήχος και Χρώματα» (Δημητρακοπούλου, Τζέβου & Ανδρούτσος, 2010) και ανταποκρίνεται στο ζητούμενο οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται και χρησιμοποιείται λειτουργικά η μουσική στη θεατρική πράξη. Από την πλευρά της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας εντάσσεται στο πλαίσιο της ενότητας «Η βιοπάλη - Το αγωνιστικό πνεύμα του ανθρώπου» (Βαρελάς, Πυλαρινός & Χατζηδημητρίου, 2006) και ανταποκρίνεται στο ζητούμενο οι μαθητές/τριες να αναπτύξουν αισθήματα αλληλεγγύης και αγωνιστικότητας (σύμφωνα με τους γενικούς στόχους της διδασκαλίας της ενότητας), αλλά και να απολαύσουν ένα ευρηματικό λαϊκό παραμύθι μετασχηματίζοντάς το δημιουργικά σε θεατρικό έργο.

Σκοπός - Στόχοι - Αναμενόμενα αποτελέσματα

Σκοπός του διδακτικού σεναρίου είναι η ολιστική προσέγγιση της λογοτεχνίας και της μουσικής, γενικότερα της τέχνης, ως μέρος της ζωής του ανθρώπου, αλλά και η καλλιτεχνική έκφραση των μαθητών/τριών.

Οι στόχοι του διδακτικού σεναρίου είναι:

- Η αισθητική απόλαυση ενός λογοτεχνικού έργου - συγκεκριμένα ενός λαϊκού παραμυθιού.
- Η διερεύνηση των αφηγηματικών τρόπων και των εκφραστικών μέσων που χρησιμοποιούνται.

- Η αναζήτηση και ερμηνεία των κινήτρων που καθορίζουν τη δράση των προσώπων.
- Η δημιουργική ανασύνθεση του παραμυθιού σε θεατρική μορφή.
- Η αναγνώριση του ρόλου της μουσικής στο θέατρο.
- Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της χρήσης μουσικών στοιχείων και η έκφραση-αιτιολόγηση της προτίμησης.
- Η απόκτηση ικανότητας επιλογής της κατάλληλης μουσικής για μουσική επένδυση θεατρικών σκηνών.
- Η παραγωγή και χρήση ηχητικών εφέ.
- Η δημιουργία και ηχογράφηση ραδιοφωνικού θεατρικού έργου.
- Η εξοικείωση των μαθητών/τριών με διαδικασίες αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης.
- Η ανάληψη κεντρικού και ενεργητικού ρόλου στη μαθησιακή διαδικασία από τους/τις μαθητές /τριες με τη διακριτική υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού.
- Η διεύρυνση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των μαθητών/τριών και η ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργατικής μάθησης.
- Η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας, στο πλαίσιο της διερευνητικής - βιωματικής μάθησης.

Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές/θεωρίες μάθησης

Ο σχεδιασμός του διδακτικού σεναρίου στηρίζεται στις γνωστικές θεωρίες του κονστρουκτιβισμού (εποικοδομισμού) και της κοινωνικής μάθησης, ώστε να δίνεται στους/στις μαθητές/τριες η ευκαιρία να οικοδομήσουν οι ίδιοι/ες τη νέα γνώση σταδιακά και συνεργαζόμενοι/ες με τα μέλη της ομάδας τους (Μουρατίδου & Πατιώ, 2016). Πιο συγκεκριμένα:

- Η νέα γνώση θεμελιώνεται σε βιώματα και εμπειρίες των μαθητών/τριών (Βιωματική προσέγγιση).
- Η κριτική σκέψη και η δημιουργικότητα των μαθητών/τριών καλλιεργείται μέσω της συμμετοχής τους σε δραστηριότητες που έχουν νόημα γι' αυτούς/ές, τους/τις αφορούν και τους/τις ενδιαφέρουν (Νοηματοδοτημένη διδασκαλία).
- Οι μαθητές/τριες μαθαίνουν να συνεργάζονται στο πλαίσιο ομάδων και να δημιουργούν ένα συλλογικό προϊόν μέσα από γόνιμη ανταλλαγή εμπειριών, απόψεων και ιδεών (Ομαδοσυνεργατική μάθηση) (Whipple, 1987).
- Η διαφοροποίηση και η εξατομίκευση, την οποία επιτρέπει η ανάληψη διακριτών ρόλων στην ομάδα από τους/τις μαθητές/τριες, οδηγεί στην ανάδειξη και αξιοποίηση των ιδιαίτερων ικανοτήτων, δεξιοτήτων και κλίσεων κάθε μαθητή/τριας (Διαφοροποιημένη διδασκαλία) (Tomlinson et al, 2003).
- Ο/Η εκπαιδευτικός καθοδηγεί διακριτικά τους/τις μαθητές/τριες, ενθαρρύνοντας την αυτενέργειά τους προς την κατεύθυνση της επίτευξης των διδακτικών στόχων (Φθίνουσα καθοδήγηση).

Στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων του συγκεκριμένου διδακτικού σεναρίου οι νέες τεχνολογίες παίζουν ουσιαστικό ρόλο ως μέσα πρακτικής γραμματισμού (κατα-

νόηση και παραγωγή κειμένου σε ηλεκτρονικό περιβάλλον, καθώς και χρήση μουσικών στοιχείων). Η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών γίνεται μέσα από παιδαγωγικές προσεγγίσεις που προάγουν την κριτική, αναλυτική και δημιουργική σκέψη, τη συνεργατική μάθηση, την αυτενέργεια, τη λήψη πρωτοβουλιών, την εξερεύνηση και τον πειραματισμό (Γεωργάκη, 2003). Παράλληλα, βέβαια, με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, οι μαθητές/τριες καλούνται να υιοθετήσουν μια κριτική οπτική και στάση απέναντί τους στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού.

Τέλος, το σενάριο εμπνέεται από την πεποίθηση ότι η διαθεματική και διεπιστημονική διδακτική προσέγγιση επιτρέπει την υπέρβαση των διαχωριστικών ορίων μεταξύ των διαφορετικών επιστημονικών κλάδων, ώστε να επιτευχθούν μορφές συνεργασίας και σύμπραξης μεταξύ των διδασκόμενων μαθημάτων με σκοπό την ενιαία προσέγγιση μιας θεματικής ενότητας από όλες τις δυνατές πλευρές (ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ, 2003). Η διασύνδεση του μαθήματος της Μουσικής με το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας πραγματοποιείται στο πλαίσιο ενός κοινού σχεδίου μαθήματος, όπου το κάθε γνωστικό αντικείμενο θέτει και καλλιεργεί σημαντικούς γνωστικούς στόχους και δεξιότητες (Ματσαγγούρας, 2003).

Διδακτικό υλικό και απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή

Η/Υ – βιντεοπροβολέας ή αίθουσα διδασκαλίας με διαδραστικό πίνακα, Εργαστήριο Πληροφορικής, Φύλλα Εργασίας Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Φύλλα Εργασίας Μουσικής, CD player, Ρυθμικά και μελωδικά μουσικά όργανα.

Περιγραφή της διδασκαλίας

Το διδακτικό σενάριο περιλαμβάνει τρεις φάσεις.

Α΄ φάση: αφιερώνεται στην προετοιμασία των μαθητών/τριών.

Για το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας - 1 διδακτική ώρα στην τάξη: Προκειμένου να δημιουργηθεί κλίμα ενδιαφέροντος και εμπλοκής των μαθητών/τριών στο μάθημα, ο/η εκπαιδευτικός ανακοινώνει τον τίτλο του παραμυθιού στην τάξη και καλεί τα παιδιά να «μαντέψουν» το περιεχόμενό του. Ακολουθεί η εκφραστική ανάγνωση του παραμυθιού από τον/την εκπαιδευτικό. Έπειτα οι μαθητές/τριες, χωρισμένοι σε τέσσερις ομάδες των έξι μελών (όπως κάθονται στα θρανία), συζητούν και επεξεργάζονται τα Φύλλα Εργασίας (1α - Φιλολόγοι, 1β - Μελετητές των λαϊκών παραμυθιών, 1γ - Ψυχολόγοι 1, 1δ - Ψυχολόγοι 2). Ο/Η εκπαιδευτικός ενημερώνει τις ομάδες για την «αποστολή» τους και δίνει διευκρινίσεις. Οι απαντήσεις παρουσιάζονται και συζητιούνται στην ολομέλεια, όπου γίνονται παρεμβάσεις και διορθώσεις, και από τους/τις μαθητές/τριες των άλλων ομάδων και από τον/την εκπαιδευτικό, ώστε να επιτευχθεί η ολόπλευρη κατανόηση του κειμένου.

Για το μάθημα της Μουσικής - 1 διδακτική ώρα στην τάξη: Οι μαθητές/τριες ακούν από το διαδίκτυο το απόσπασμα του ραδιοφωνικού θεατρικού έργου «Εδώ Λιλιπούπολη “Η Όφη Σόφη μαθαίνει καλούς τρόπους στον παπαγάλο”» (Παναγιωτοπούλου & Κριεζή, 1978) (προτεινόμενη ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://www.youtube.com/watch?v=My3YVkVyhbw>) και παρακολουθούν απόσπασμα από την ταινία μικρού μήκους “Back of the Mike” (Handy, 1938) (προτεινόμενη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.youtube.com/watch?v=hZ43UC5tIOY>). Τα παιδιά μελετούν τον τρόπο με τον οποίο η μουσική και τα ηχητικά εφέ υπηρετούν τον ρυθμό και τη δράση σαν ένας ακόμη ρόλος, συμπληρώνοντας το Φύλλο Εργασίας (2). Γίνεται συζήτηση για τον ξεχωριστό ρόλο που έχει η μουσική στο ραδιοφωνικό θέατρο, τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να βοηθήσει ώστε να προχωρήσει μια σκηνοθετική ιδέα και να τονιστεί μια υποκριτική επιλογή, αλλά και το αντίθετο. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη μεταμόρφωση της ακοής σε όραση, αφήνοντας τη φαντασία να παίξει το δικό της θέατρο με τα δικά της σκηνικά και τις δικές της φυσιογνωμίες. Επισημαίνεται «η ανεκτίμητη αξία του ραδιοφωνικού θεάτρου, καθώς κατάφερε να δώσει θεατρική παιδεία σε ανθρώπους που αλλιώς δε θα είχαν ποτέ την ευκαιρία στη ζωή τους να παρακολουθήσουν θεατρική παράσταση» (Crisell, 1991).

Β΄ φάση (3 διδακτικές ώρες - Συνδιδασκαλία στο εργαστήριο πληροφορικής): περιλαμβάνει τον χωρισμό των μαθητών/τριών σε ομάδες, την εκπόνηση των δημιουργικών δραστηριοτήτων και την παραγωγή του ραδιοφωνικού θεατρικού έργου. Κατά την πρώτη και δεύτερη διδακτική ώρα οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες των έξι μελών, ανάλογα με τις δεξιότητες και τις προτιμήσεις τους («Θεατρικοί συγγραφείς-Ραδιοσκηνοθέτες», «Ηθοποιοί Ρόλων», «Συνθέτες-Ερμηνευτές», «Ηχολήπτες-Μοντέρ»). Οι ομάδες διαμοιράζονται στους σταθμούς εργασίας. Στη συνέχεια διανέμονται τα Φύλλα Εργασίας (3), (4), (5) και (6), τα οποία καλύπτουν τη στοχοθεσία τόσο του μαθήματος της Μουσικής όσο και του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Οι εκπαιδευτικοί δίνουν στις ομάδες τις κατάλληλες διευκρινήσεις. Η ομάδα 1 («Θεατρικοί Συγγραφείς-Ραδιοσκηνοθέτες») αναλαμβάνει να δημιουργήσει ένα μονόπρακτο θεατρικό έργο βασισμένο στο λαϊκό παραμύθι «Ο φτωχός και τα γρόσια», το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει και τις κατάλληλες σκηνοθετικές οδηγίες. Η ομάδα χρησιμοποιεί τον επεξεργαστή κειμένου Word για τη συνεργατική παραγωγή του κειμένου που ζητείται (Φύλλο εργασίας 3). Η ομάδα 2 («Ηθοποιοί Ρόλων») αρχικά κάνει ασκήσεις ανάγνωσης-ορθοφωνίας (Φύλλο εργασίας 4) για το χρονικό διάστημα μέχρι να παραδοθεί το θεατρικό κείμενο της ομάδας 1 (Παντελής, 2013). Στη συνέχεια γίνεται διανομή των ρόλων του έργου και ακολουθεί μια πρώτη ανάγνωσή του, με βάση τις σκηνοθετικές οδηγίες και τη συνδρομή των μελών της ομάδας 1. Η ομάδα 3 («Συνθέτες-Ερμηνευτές») συζητά και πειραματίζεται με μουσικά θέματα και ηχητικά εφέ (φυσικούς ή ηλεκτρονικούς ήχους) και στη συνέχεια ολοκληρώνει τη μουσική επένδυση-επιμέλεια του έργου. Για να φέρουν σε πέρας την «αποστολή» τους, οι μαθητές/τριες αναζητούν στο διαδίκτυο σχετικό ηχητικό υλικό (μηχανή αναζήτησης Youtube – ηχογραφήσεις) (Φύλλο εργασίας 5). Η ομάδα 4 («Ηχολήπτες-Μοντέρ») αρχικά πειραματίζεται κάνοντας με τα κινητά τηλέφωνα σύντομες ηχογραφήσεις διαλόγων, μουσικής και ηχητικών εφέ. Χρησιμοποιεί το λογισμικό Audio Converter (<http://online-audio-converter.com/>) για να κάνει μετατροπή του format των ηχογραφήσεων που έγιναν από τα κινητά τηλέφωνα σε mp3 (Φύλλο εργασίας 6). Στη συνέχεια περνά στις τελικές ηχογραφήσεις (διάλογοι, μουσική επένδυση, ηχητικά εφέ). Επιπλέον, συγκεντρώνει στον Η/Υ όλα τα αρχεία ήχου που αποφάσισε να χρη-

σιμοποιήσει για τη δημιουργία της θεατρικής παραγωγής. Κατά την τρίτη διδακτική ώρα η ομάδα 4 χρησιμοποιεί το λογισμικό Audacity (<http://www.audacityteam.org/>) και προχωράει στο ηχητικό μοντάζ της τελικής παραγωγής. Οι άλλες ομάδες παρακολουθούν με τη βοήθεια βιντεοπροβολέα τη διαδικασία. Όλες οι ομάδες συνεργαζόμενες ολοκληρώνουν την παραγωγή του ραδιοφωνικού θεατρικού έργου.

Γ' φάση (1 διδακτική ώρα - Συνδιδασκαλία στην τάξη): περιλαμβάνει την παρουσίαση του ραδιοφωνικού θεατρικού έργου, καθώς και την αξιολόγηση.

Γίνεται διάλογος μεταξύ των μαθητών/τριών, κατά τον οποίο καλούνται να κρίνουν το τελικό αποτέλεσμα και να εκφραστούν όσον αφορά την εμπειρία της εκπόνησής του. Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνουν και συντονίζουν τη διάδραση μεταξύ των μελών των ομάδων. Τέλος, το ραδιοφωνικό θεατρικό έργο αναρτάται στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Αξιολόγηση μαθητών/τριών - Αξιολόγηση διδακτικού σεναρίου

Η αξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διδακτικής διαδικασίας, καθώς αποσκοπεί τόσο στην ανατροφοδότηση της μάθησης και της διδασκαλίας (Διαμορφωτική αξιολόγηση), όσο και στη διαπίστωση της επίτευξης ή μη των επιδιωκόμενων στόχων (Τελική αξιολόγηση). Σ' αυτό το πλαίσιο, η αξιολόγηση των μαθητών/τριών στηρίζεται στην παρατήρηση της μαθησιακής τους πορείας από τους/τις εκπαιδευτικούς και γίνεται με κριτήρια:

- τη φαντασία και τη συνθετική σκέψη,
- τον τρόπο συνεργασίας και επικοινωνίας των μελών της ομάδας (ομαδοσυνεργατικές δεξιότητες και στάσεις που διαμορφώθηκαν και αναπτύχθηκαν),
- την ανταπόκριση στους αρχικούς στόχους,
- την αρτιότητα του τελικού προϊόντος.

Οι εκπαιδευτικοί αξιολογούν τη λειτουργικότητα του διδακτικού σεναρίου και τα στάδια της μαθησιακής διαδικασίας με βάση την παρατήρηση καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησής του, αλλά και τις απαντήσεις των μαθητών/τριών στο παρακάτω ερωτηματολόγιο.

Ερώτηση	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Πόσο ενδιαφέρουσες σου φάνηκαν οι δραστηριότητες;					
Πόσο δύσκολες σου φάνηκαν;					
Πόσο θεωρείς ότι σε βοήθησαν να έρθεις σε επαφή με τη ραδιοφωνική θεατρική παραγωγή;					
Πόσο θεωρείς ότι σε βοήθησαν να κατανοήσεις τον ρόλο της μουσικής στο θέατρο;					

Πόσο σε δυσκόλεψε η συνεργασία στο πλαίσιο της ομάδας σου;					
--	--	--	--	--	--

Επέκταση

Η παραγωγή του ραδιοφωνικού θεατρικού έργου θα μπορούσε να «ανεβεί» και στο Μαθητικό Διαδικτυακό Ραδιόφωνο: European School Radio, που φιλοξενείται στην πλατφόρμα streaming media του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου (ΠΣΔ), μια πρωτότυπη δράση η οποία θέλει το μαθητή να βλέπει το σχολείο ως χώρο δημιουργίας και έκφρασης. Το Μαθητικό Διαδικτυακό Ραδιόφωνο: European School Radio προβάλλει τις ιδέες, τις δημιουργίες, τις ανησυχίες της μαθητικής κοινότητας και τις επικοινωνεί με το σήμερα.

Φύλλα εργασίας

Α΄ Φάση - Φύλλα Εργασίας Νεοελληνικής Γλώσσας

(1α) Φιλολόγοι

1. Σε ποιον τύπο παραμυθιών ανήκει το συγκεκριμένο παραμύθι; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
2. Ποιοι αφηγηματικοί τρόποι χρησιμοποιούνται στο παραμύθι; Να αναφέρετε από ένα παράδειγμα.
3. Τι παρατηρείτε για την αφήγηση (πρόσωπο – χρόνος) και τον αφηγητή; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(1β) Μελετητές των λαϊκών παραμυθιών

1. Ποια από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των λαϊκών παραμυθιών συναντάμε στο συγκεκριμένο παραμύθι; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
2. Να εντοπίσετε λαϊκές λέξεις που υπάρχουν στο παραμύθι.
3. Να επισημάνετε σημεία όπου χρησιμοποιείται ο δραματικός ενεστώτας.

(1γ) Ψυχολόγοι 1

1. Πώς ζούσε ο φτωχός όσο δεν είχε χρήματα;
2. Γιατί ο πλούσιος έδωσε στον φτωχό τα γρόσια;
3. Πώς άλλαξε η ψυχολογία και η ζωή του φτωχού όταν του έδωσε τα γρόσια ο πλούσιος;

(1δ) Ψυχολόγοι 2

1. Πώς άλλαξε η ψυχολογία και η ζωή του φτωχού όταν του έδωσε τα γρόσια ο πλούσιος;
2. Ποια απόφαση πήρε τελικά ο φτωχός και γιατί; Ποιο ήταν το αποτέλεσμα της απόφασης αυτής;
3. Δώστε με μια φράση το μήνυμα που βγαίνει από την ιστορία.

Α΄ Φάση - Φύλλο Εργασίας Μουσικής (2)

Παρακολουθώντας από το διαδίκτυο το σκετς με τίτλο «Η Όφη Σόφη μαθαίνει καλούς τρόπους στον παπαγάλο» από την εκπομπή του Τρίτου Προγράμματος της ΕΡΤ «Εδώ Λιλιπούπολη», να καταγράψετε και να περιγράψετε τα μουσικά θέματα και τα ηχητικά εφέ που προστέθηκαν στην ηχογράφιση του σκετς.

Β΄ Φάση - Φύλλο Εργασίας για την ομάδα 1 («Θεατρικοί Συγγραφείς - Ραδιοσκηνοθέτες») (3)

1. Να διασκευάσετε το παραμύθι σε θεατρικό έργο, αποδίδοντας την ιστορία με διαλόγους και δίνοντας τις κατάλληλες σκηνοθετικές οδηγίες.
2. Να συνεργαστείτε με την ομάδα 2, σκηνοθετώντας το ραδιοφωνικό θεατρικό έργο.

Β΄ Φάση - Φύλλο Εργασίας για την ομάδα 2 («Ηθοποιοί ρόλων») (4)

1. Ορθοφωνία: Φθόγγοι και πώς ανοίγουμε το στόμα μας
 - Κατά την προφορά του Α το στόμα πρέπει να είναι τελείως ανοιχτό, προς τα κάτω. Πιο απλά, όπως όταν χασμουριόμαστε.
 - Κατά την προφορά του Ε ανοίγουμε το στόμα δημιουργώντας ένα πλατύ χαμόγελο. Οι οδοντοστοιχίες να βρίσκονται σε απόσταση ενός εκατοστού του μέτρου (1cm) περίπου.
 - Κατά την προφορά του Ο το στόμα ανοίγει προς τα κάτω, παίρνοντας το σχήμα του αυγού.
 - Κατά την προφορά του Ι ανοίγουμε το στόμα δημιουργώντας και εδώ ένα χαμόγελο. Οι οδοντοστοιχίες να βρίσκονται σε απόσταση τέσσερα χιλιοστά του μέτρου (4mm) περίπου.
 - Κατά την προφορά του ΟΥ ανοίγουμε το στόμα δημιουργώντας μια τρύπα με τα χείλη μας προς τα έξω, με διάμετρο δύο εκατοστά του μέτρου (2cm) περίπου.

Αρχίζουμε την τοποθέτηση των φθόγγων κάνοντας τα σχήματα με το στόμα, χωρίς να τους προφέρουμε, για ένα λεπτό περίπου τον κάθε φθόγγο. Στη συνέχεια ξεκινάμε να τους προφέρουμε, αναζητώντας ένα καθαρό άκουσμα, χωρίς να κουράζουμε τον λαιμό μας. Επαναλαμβάνουμε την ίδια διαδικασία με λέξεις που να αρχίζουν από α, ε, ι, ο, ου π.χ. 1. Άλογο – Άροτρο – Αύριο 2. Έρανος – Έλατο – Έζησα 3. Ήρθε – Ήλιος – Είναι 4. Όρνιθα – Όλα – Όζον 5. Ουρανός – Ούζο – Ούτε.

2. Να διανείμετε τους ρόλους του θεατρικού έργου που παραλάβατε από την ομάδα 1 και, εφαρμόζοντας την προηγούμενη άσκηση, να τους προβάρετε.

Β΄ Φάση - Φύλλο Εργασίας για την ομάδα 3 («Συνθέτες-Ερμηνευτές») (5)

1. Να δημιουργήσετε τα παρακάτω ηχητικά εφέ με φυσικούς ήχους ή να αναζητήσετε τους κατάλληλους ψηφιακούς ήχους στο διαδίκτυο:
 - κανονικός βηματισμός ενός ανθρώπου που πλησιάζει
 - κανονικός βηματισμός δυο ανθρώπων που πλησιάζουν
 - γυναίκα που απομακρύνεται τρέχοντας
 - χτύπημα ξύλινης πόρτας
 - χαμηλόφωνη διαμαρτυρία παιδιών
2. Να δημιουργήσετε μουσικό θέμα «Ανθρώπων που διασκεδάζουν» και να το προβάρετε συνεργαζόμενοι με τις ομάδες 1, 2 και 4.

Β΄ Φάση - Φύλλο Εργασίας για την ομάδα 4 («Ηχολήπτες-Μοντέρ») (6)

1. Να συνεργαστείτε με τις ομάδες 2 και 3 και να πειραματιστείτε, ηχογραφώντας αποσπάσματα από τον εμπλουτισμένο με μουσική και ηχητικά εφέ διάλογό τους. Οι δοκιμαστικές αυτές ηχογραφήσεις να γίνουν με τη χρήση των κινητών τηλεφωνικών συσκευών σας.
2. Να χρησιμοποιήσετε τά λογισμικά Audio Converter και Audacity και να πειραματιστείτε με τη δημιουργία ηχητικών αρχείων.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Βαρελάς, Λ., Πυλαρινός, Θ. & Χατζηδημητρίου, Σ. (2006). *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου, Βιβλίο Μαθητή*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων.

Γεωργάκη, Α. (2003). *Μουσική με διαδραστικά μέσα (interactive music): Εργαλεία, τεχνολογικές και αισθητικές προεκτάσεις Μουσικολογία (16)*. Αθήνα: Εξάντας.

Crisell, A. (1991). *Η γλώσσα του ραδιοφώνου*. Μπαμπασάκης Γιώργος-Ίκαρος (μετ.). Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.

ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ, (2003, 13 Μαρτίου). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Μουσικής*. Ανακτήθηκε 18-9-2016, από http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/13deppsaps_Mousikis.pdf

ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ, (2003, 13 Μαρτίου). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας για το Γυμνάσιο*. Ανακτήθηκε 18-9-2016, από http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/4deppsaps_Logotexnias_Gymnasiou.pdf
http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/4deppsaps_Logotexnias_Gymnasiou.pdf

Handy, J. (Producer & Director). (1938). *Back of the Mike* [Κινηματογραφική Ταινία]. Η.Π.Α.: Jam Handy Organisation.

Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Η Διαθεματικότητα στη σχολική γνώση (Εννοιοκεντρική Αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας)*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Μουρατίδου, Ε. & Πατιώ, Μ. (2016). Όψεις της Ελλάδας – Από το πολυτροπικό κείμενο στο διαφημιστικό τζινγκλ (jingle). Στο Φ. Γούσιας (Επιμ.), *3ο Πανελλήνιο Συνέδριο “Νέος Παιδαγωγός”, 16 & 17 Απριλίου 2016* (σσ. 2351-2361). Αθήνα. ISBN: 978-618-82301-0-1

Παναγιωτοπούλου, Α. & Κριεζή, Μ. (1978, 9 Δεκεμβρίου). Εδώ Λιλιπούπολη: Η Όφη Σόφη μαθαίνει καλούς τρόπους στον παπαγάλο [Ραδιοφωνική εκπομπή]. Αθήνα: Τρίτο Πρόγραμμα.

Παντελής, Γ. (2013). *Μαθήματα Φωνητικής*. Ανακτήθηκε 18-9-2016, από <http://www.g-pantelis.gr/orthofonia/http://www.g-pantelis.gr/orthofonia/http://www.g-pantelis.gr/orthofonia/>

Σταυρίδης, Μ., Σκορδή, Μ. & Χατζηγεωργίου-Λυμπουρή, Α. (2010). *Μουσική Α΄ Γυμνασίου, Βιβλίο Μαθητή*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων.

Tomlinson, C. A., Brighton, C., Hertberg, H., Callahan, C. M., Moon, T. R., Brimijoin, K., Conover, L. A., & Reynolds, T. (2003). *Differentiating instruction in response to student readiness, interest and learning profile in academically diverse classrooms: A review of literature*. *Journal for the Education of the Gifted*, 27 (2/3), 119-145.

Whipple, W. R. (1987). *Collaborative Learning: Recognizing It When We See It*. *Bulletin of the American Association of Higher Education*, 40 (2), 3-7.

Ηλεκτρονικές πηγές

Audacity (<http://www.audacityteam.org/>)

Audio Converter (<http://online-audio-converter.com/>)